

**"PATRONAJ HAMSHIRASINING VAZIFALARI VA AHOLI O'RTASIDA
SOG'LOM TURMUSH TARZINI TARG'IB QILISH"**

*Jizzax viloyati Zomin tumani Abu Ali ibn Sino nomli jamoat salomatligi
texnikumi "Kasbiy fanlar" kafedrasi o'qituvchilari*

Toshtemirova Dilnoza

Ibragimova Farida

Anatatsiya: *Ushbu maqolad Sog'liqni Saqlash Tashkiloti tizimida amalga oshirilayotgan muhim islohotlar va patronaj hamshiralarning vazifalari va aholi o'rtasida sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish haqida qisqacha so'z yuritiladi.*

Kalit so'z: *Reproduktiv salomatlikni, tibbiy xodim, landshafti, patronaj, atrof-muhit.*

Bugungi kunda aholini birinchi tibbiy yordam ko'rsatishga o'rgatish masalasi nafaqat O'zbekiston hududida, balki butun dunyoda muhimdir. Birinchi tibbiy yordam ko'rsatishga o'rgatishdan maqsad – aholining keng qatlamini birinchi yordam ko'rsatishning eng oddiy usullari bilan tanishtirish va zarur bo'lganda, o'z ko'nikmalaridan foydalanib, o'z-o'ziga yordam berish va o'zaro yordam berishga tayyorlash. Birinchi yordam – bu tibbiy xodim kelgunga qadar o'tkir kasallik yoki shikastlanish joyida bajarilishi kerak bo'lgan shoshilinch choralar majmui.

Sog'liqni saqlashning doimiy rivojlanayotgan landshaftida patronaj hamshiralarning roli an'anaviy tibbiy yordamdan tashqari kengaydi. Ushbu fidoyi mutaxassislar endi nafaqat kasalliklarni davolashga, balki ularning oldini olishga ham e'tibor qaratib, salomatlikka yaxlit yondashuvni targ'ib qilishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Aholi o'rtasida sog'lom turmush tarzini rag'batlantirish va targ'ib etish patronaj hamshiralari faoliyatining muhim yo'nalishlaridan biridir. Patronaj hamshiralarning rolini tushunish Patronaj hamshiralari sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishda qiyinchiliklar va imkoniyatlarni chuqur anglab etgan holda, sog'liqni saqlash sohasida birinchi o'rinda turadi. Ularning sa'y-harakatlari an'anaviy tibbiy yordamdan tashqari, sog'lomlashtirishga yaxlit yondashuvlarni o'z ichiga oladi. Turli shaxslar bilan

o'zaro munosabatlari orqali patronaj hamshiralari muhim bilimlarni berish va barqaror

xatti-harakatlar o'zgarishini rag'batlantirish orqali ijobiy salomatlik natijalariga ta'sir

qilish imkoniyatiga ega.

Ma'lum qilinishicha, ushbu tartib O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi, Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatini muvofiqlashtirish bo'yicha respublika kengashi, O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'lim vazirligi, O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi va O'rta maxsus, kasb-hunar ta'lim markazi tomonidan «Aholini maqsadli patronaj bilan qamrab olish, ularda tibbiy madaniyatni shakllantirish hamda oila va ta'lim muassasalarida sog'lom turmush tarzini targ'ib etish to'g'risida»gi qo'shma qarori asosida belgilandi.

Hujjat bilan joylarda aholi reproduktiv salomatligini muhofaza qilish, tibbiy madaniyatini oshirish, sog'lom turmush tarzini keng targ'ib etish va birlamchi profilaktika ishlari Qoraqalpog'iston Respublikasi sog'liqni saqlash vazirligi, viloyatlar Sog'liqni saqlash boshqarmalari va Toshkent shahar Sog'liqni saqlash bosh boshqarmasi Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatini muvofiqlashtirish bo'yicha hududiy bo'limlari, hududiy xalq ta'limi boshqarmalari va maktabgacha ta'lim boshqarmalari bilan hamkorlikda bajarilishi belgilandi.

Shuningdek, ushbu tashkilotlarga aholini maqsadli patronaj bilan qamrab olish, ularda tibbiy madaniyatni shakllantirish hamda oila va ta'lim muassasalarida sog'lom turmush tarzini targ'ib etish maqsadida har bir mahallada jamoatchilik asosida «Salomatlik maktablari» tashkil etish va ular faoliyatini tizimli olib borish vazifasi yuklatildi.

Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ekspertlarining ma'lum qilishicha, inson salomatligining 85-90 foizi hayot tarzi va atrof-muhitga bog'liq. Shu bois, qarordan ko'zlangan asosiy maqsad kasalliklarning oldini olish bo'yicha olib boriladigan profilaktika ishlarini nafaqat xonadonda, balki o'quv muassasalari, bog'cha va mahallarlarda ham tashkil etib, profilaktika qamrovini yanada kengaytirish, aholida o'z salomatligiga bo'lgan mas'uliyatni oshirish etib belgilandi.

Reproduktiv salomatlikni muhofaza qilish, tibbiy madaniyatni oshirish, sog'lom turmush tarzini targ'ib etish va kasalliklarning oldini olishga qaratilgan birlamchi profilaktika ishlariga endi 5 ta tashkilot mas'ul etib belgilandi. Bu haqda «Kun.uz»ga Sog'liqni saqlash vazirligi Axborot xizmati xabar berdi.

Ma'lum qilinishicha, ushbu tartib O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi, Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatini muvofiqlashtirish bo'yicha respublika kengashi, O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'lim vazirligi, O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi va O'rta maxsus, kasb-hunar ta'lim markazi tomonidan «Aholini maqsadli patronaj bilan qamrab olish, ularda tibbiy madaniyatni shakllantirish hamda oila va

ta'lim muassasalarida sog'lom turmush tarzini targ'ib etish to'g'risida»gi qo'shma qarori asosida belgilandi.

Hujjat bilan joylarda aholi reproduktiv salomatligini muhofaza qilish, tibbiy madaniyatini oshirish, sog'lom turmush tarzini keng targ'ib etish va birlamchi profilaktika ishlari Qoraqalpog'iston Respublikasi sog'liqni saqlash vazirligi, viloyatlar Sog'liqni saqlash boshqarmalari va Toshkent shahar Sog'liqni saqlash bosh boshqarmasi Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatini muvofiqlashtirish bo'yicha hududiy bo'limlari, hududiy xalq ta'limi boshqarmalari va maktabgacha ta'lim boshqarmalari bilan hamkorlikda bajarilishi belgilandi.

Shuningdek, ushbu tashkilotlarga aholini maqsadli patronaj bilan qamrab olish, ularda tibbiy madaniyatni shakllantirish hamda oila va ta'lim muassasalarida sog'lom turmush tarzini targ'ib etish maqsadida har bir mahallada jamoatchilik asosida «Salomatlik maktablari» tashkil etish va ular faoliyatini tizimli olib borish vazifasi yuklatildi.

Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ekspertlarining ma'lum qilishicha, inson salomatligining 85-90 foizi hayot tarzi va atrof-muhitga bog'liq. Shu bois, qarordan ko'zlangan asosiy maqsad kasalliklarning oldini olish bo'yicha olib boriladigan profilaktika ishlarini nafaqat xonadonda, balki o'quv muassasalari, bog'cha va mahallarlarda ham tashkil etib, profilaktika qamrovini yanada kengaytirish, aholida o'z salomatligiga bo'lgan mas'uliyatni oshirish etib belgilandi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish har xil yo'nalishlarda olib borilishi lozim. Bu, bir tomondan, o'quvchilar va kattalarga sog'lom turmushga oid ma'lum tibbiy va gigienik bilimlarni berishga, ularda sog'lom turmush tarzining organizm rivojiga qanday ta'sir etishi haqidagi tasavvurlarning uyg'onishiga qaratilgan bo'lsa, ikkinchi tomondan, talim-tarbiya gigienik qoidalarga amal qilish, o'zining va yon-atrofdagilarni sog'ligining asrashning kundalik odatga aylantirish ko'nikmalarini shakllantirishga bog'liqdir. Bu maqsadda amalga oshirish uchun, sog'lom turmush tarzini, ommaviy axborot vositalari orqali, shuningdek, barcha tarbiya o'choqlari bilan hamjihatlikda keng targ'ib qilish zarur

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidentining «Sog'lom avlod uchun» ordenini ta'sis qilish to'g'risidagi Farmoni. (1993. 4 mart). Turkiston. -Toshkent: 1993. - 6 mart.
2. Шерматов ГД. (2021) DYNAMICS OF PHYSICAL DEVELOPMENT OF STUDENTS WITH ONE AND TWO TIME COMPULSORY LESSONS, World Economics & Finance Bulletin (WEFB) <https://www.scholarexpress.net>.
3. Hamshiralik ishi asoslari. K.U. Zokirova, D .U . Toxtamatova
4. Hamshiralik ishi asoslari. Q.S.Inomov. Toshkent -2007
5. #Sog'liqni saqlash vazirligi
6. #patronaj